

ד"ר חיים שפירא

משפט ושיפוט בתקופת המשנה והתלמוד

בחינה

תשס"ט; מועד א

**ועדת המשמעת מזהירה!
נבחן המעביר חומר עזר לרעהו
אויבמו מולולי יענש בחומרה**

מס' קורס: 99-569-01

משך הבחינה: שעותיים

חומר עזר: אין. (בסוף המבחן מצורפים נספחים).

ענו על שלושה שאלות מתוך ארבע. כל שאלה עד שני עמודים.

נמקו את תשובותיכם ובססו אותם על המקורות. במקום שיש במחקר דעות שונות עליכם לפרטן.

אין צורך לצטט מקורות אלא במקום שבו אתם רוצים לדון בהם או לדייק בלשונם.

בהצלחה!

1. א. השוו בין דמותה של הסנהדרין בימי הבית השני כפי שעולה מהמשנה והספרות התלמודית לבין דמותה כפי שעולה מכתבי יוסף בן מתתיהו והברית החדשה. התייחסו לתפקידים וסמכויות, מבנה ובעלי תפקידים, והגורמים החברתיים ששלטו בה.

ב. על רקע הבדלים אלה חלוקים החוקרים ביניהם כיצד נראתה הסנהדרין ההיסטורית. הציגו שלושה כיוונים של פתרונות לבעיות אלה.

2. מה הייתה סמכות השיפוט של היהודים בתקופת המשנה והתלמוד בתחום דיני נפשות ודיני ממונות. הסתמכו על המקורות הרלבנטיים והבחינו בין תקופות שונות.

3. א. תארו את מוסד הסמיכה בתקופת התנאים. אילו סוגי סמיכה היו קיימים, לאלו תפקידים נסמכו אנשים? מי היה הגורם הסומך?

ב. מי קבע בתקופת המשנה מיהו "דיין מומחה", מהן זכויותיו?

ג. כיצד הגדיר התלמוד הבבלי את המושג "מומחה" (איזו הגדרה נדחתה ואיזו התקבלה)? מי היה מוסמך לקבוע מיהו מומחה?

ד. התלמוד הבבלי מכנה את הליך הסמיכה שנהג בבבל "רשות". מה היה היחס בינו לבין הסמיכה בארץ ישראל (הדומה והשונה)?

4. במאמרו "איליין דמתמנין בכסף" מתמודד גדליהו אלון עם ביטויים בתלמוד המגנים את דיני ישראל ואת הנשיאים הממנים אותם ומאשימים אותם בשחיתות ובנסילת שוחד.

א. מהו ההסבר המקובל לתופעה זו? מדוע דוחה אלון הסבר זה?

ב. על אלו דינים ועל אלו בתי דין מדובר במקורות האלה לפי אלון? פרטו.

ג. כיצד מסביר אלון את ביטויי הגינוי הללו ואת התופעות העולות מהם?